

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Libellvs Svpplex Animarum è Purgatorio Ad Sodales Marianos Sermonibus Sacris Explicatvs

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1643

Sermo VI. An prudenter à pœnitentibus & Confessarijs pœna pro peccatis,
in hac vita subeunda ad Purgatorium remittatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54988](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54988)

qui eius tempore vixerunt: Consiliariorum
item qui ei seruebant, & dum viuorent,
seruierant. Item, Confessariorum olim suo-
rum. Et, quod magis mirere, priuatorum
Religiosorum, quos amauit, & à quibus se
dilectum fuisse existimauit. Gulielmus
Lamormaini lib. de Virtutib. Ferdi-
nandi II. cap. 21.

 SERMO VI.

*An prudenter à mortalibus pœna pro pec-
catis in hac vita subeunda ad Purga-
torium remittatur.*

FACIMVS hodie ritu Christiano,
quem fides orthodoxa induxit, fir-
mauit pietas, in amicorum gratiam,
quorum Spiritibus pacem suppliciter
poscimus à Spirituum Domino: Quod
nobis optabimus, mortalitate posi-
ta, fieri ab amicis, dum felici sorte,
salutis securi, in expiaticibus Pur-
gatorij flammis, pœnis exercebi-
mur, igneis induci culleis. quis scit
quam diu? veterumque malorum sup-
plicia expendentes ad libertatem an-
hela-

helabimus solliciti. Quam equidem felicem sortem appello. Vtrum plerisque è nobis ea obueniet ego sanè secretorum diuinorum nescius, planè ignoro. Hoc adfirmare ausim, haud paucissimos eo magnis itineribus videri pergere, vnde negant redire quemquam: certè, vbi nulla est redemptio: vix vnum alterum. ue ex millibus millium, nisi prius ignibus emaculentur à nãuis animæ Cælitibus adscribi: reliquos omnes in carceres subterraneos, vbi ineffabilibus modis torquentur fidelium bonorum Spiritus detrudi, ac detineri arctissimè, donec vel satisfiat Iustitiæ vindicatrici, vel Misericordia mortalium votis fatigata subueniat.

ISTVD hodie nostrarum est partium, pro ijs, quorum hæc, dum in terris nobiscum agerent, erant nomina. Vnum excipio, quem extraordinem pono, viuum adhuc (diutissimè vt fit faxint Superi, quos eius rei gratia supplex appello.) SODALITATIS MARIANÆ Præfectum

I a num-

nunquam non nobis nominandum, celebrandum semper. Sernissime ac Reuerendiss. MAXIMILIANE HENRICÆ Princeps florentissime, multos annos, viridem senectā ac æternam memoriam felicitatemque precamur. Annuat ô! qui nutu dare potest.

Obierunt in Domino — *Legitur Benefactorum Catalogus.* —

His omnibus, & si qui fortasse nomenclatorem latent.

Annua vota modò, solennesque ordine pompas

Exequimur, struimusque sacris altaria donis.

Est pretium operæ huius intelligunt, qui, quanta sit pænarum acerbitas ijs in locis, ubi animarum maculæ eluuntur, quiq̃ vim suffragiorum fide docti non ignorant: quibus etiam persuasum, quod à fide dignis accepimus, pænas Purgatorij in seculum sæpe alterum, & quod excurrit, protrahi. Quæ omnia, & his adnexa, varijs commentationibus sunt hoc eodem loco, & apud eosdem auditores pertractata diligenter, ut non sit necesse eadem repetere.

Quo

Quocirca illustrabimus alia quædam ad Purgatorium spectantia, nouo modo, rædij le iandi causâ, quod parit rerum similitudo. Et consultationem Theologicam hodie instituemus, cuius responsis, nonnulla, quæ à Pietatis eruditæ candidatis ignorari minime conuenit, illigabimus, adfectus pij nunquam immemores. Consultationi ne à parænesi sit diuersa, præfigatur hoc lemma:

Demine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me.

Elvs porro hæc fuit occasio.

Malatestæ B. bulo de suis criminibus, apud Virum æquè doctum ac pi-um, & in officijs conscientiam concernentibus apprimè instructum confessio pænitentia imponebatur, non tam ex rigore Canonum, ac iustitiæ præscripto grauis & acerba, quam benignitate Præsidis spiritualis, temperata, ac leuis. Ille tamen, vt erat ingenio præferoci, & agresti, tergiuersari primùm, sed friuolis ex causis: tum deprecari, sed irritò conatu, Confessario, patrem, simulque iudicem agente:

tandem recusare omninò coepit; absolutionem sacramentalem nihilominus pertinaciter flagitans; sibi que deberi contendens: quod diceret, nolle se pro poena temporali hac in vita satisfacere; sed in Purgatorium remittere, quicquid perferendum sit: ibi se stare velle DEI iudicio, & quodlibet sibi irrogandum supplicium luere: hoc satius videri quam modò necessarijs se satisfactionis piaculis subijcere.

EA de re consultus, non sine stomacho condemnavi hominem, vel argui potius intolerabilis inscitiae, & non ferendae vae cordiae, ac imprudentiae singularis. Inscitiam illud prodit imprimis, quod opinetur, eum, qui in Sacramento poenitentiae petit à Sacerdote, beneficio Christianis concesso, à peccatis absolui, ac animae suae vulneribus mederi, posse poenam, quae sibi clau non errante ab illo indicitur, recusare aut admissam semel non dependere, quod in Purgatorio expiari magis placeat. Quam opinionem cum generalium Conciliorum Sanctionibus; cum magno-

magnorum Theologorum auctoritate, cum ratione mirè pugnantem, & post Synodum Tridētīnam plenam periculi sentiunt, qui aliquid in conscientia foro sapiunt.

Contrarium verò, nempe, Confessarium posse obligare pœnitentem, ut satisfactionem acceptet, atque impleat; proindeque illum cogi pœnam impositam persolvere, tam certū esse hoc tempore, definit nominatissimus, doctissimusque Theologus Franciscus Suarez tom. v. in tertiam partem S. Thomas disputatione XXXVIII. Sectione VII. conclusione I. ut sine temeritate negari non possit. Nam ferè apertè id definiuit Concilium Tridentinum: adeò ut magnus in Theologia Magister Franciscus Victoria existimauerit, illud esse de fide. Colligitur ex verbis Leonis Papæ, epistola LXXX. IX. alijs XCI. & habetur in cap. *Multiplex* de Pœnitent. distinct. I. & Concilio Salegustadiensi capit. XVIII. in tomō tertio Conciliorum: *Multè*, dicitur ibi, *tanta falluntur stultitia, ut*

I 4 capio

*capitali crimine culpatis penitentiam à suis
sacerdotibus accipere nolint.*

Concilium Lateranense, cui præ-
fuit Innocentius III. mandat, vt li-
quet ex Cap. *Omnis utriusque, de penit. &
remiss.* vt quilibet vtriusque sexus fide-
lis, qui doli est capax, singulis annis
semel saltem proprio Sacerdoti con-
fiteatur omnia peccata in Paschate, &
Eucharistiam sumat, ac iniunctam pæ-
nitentiam proprijs viribus adimple-
at. Quid autem tria illa, confiteri,
suscipere, adimplere, aliud, quàm e-
ius qui confitetur necessaria officia in-
dicant?

Non conuincis, inquis, hoc testi-
monio peruicacem. ita & ego opinor.
Addatur igitur Lateranense aliud, cui
Leo X. præsedet. In hoc præcipitur, vt
qui DEVM, Diuosque contumeliosis
verbis insectantur, à blasphemia in
foro conscientie absolui non possint,
nisi (Verba sunt concilij) grauissima
penitentia seueri confessoris arbitrio
iniuncta. Sed reus blasphemie Sacer-
dotis absolutionem absque scelere
contemnere nequit. Ergo nec satisfac-
tio-

ctionem, aut pœnitentiam impositam.
 Bona est haud dubiè ista collectio,
 Quam munit Concilium Florentinum
 vbi præcipit de Sacramento pœniten-
 tiæ hunc in modum: *Pars pœnitentiæ sa-
 tisfactio est secundum arbitrium Sacerdotis.*
 At quæ concernunt doctrinam Sacra-
 mentorum, ac rationem quemadmodũ
 à Christo sunt instituta ac tradita, nõ
 ad liberam cuiusque voluntatem, sed
 ad necessitatem, & obligantem legem
 referuntur, vt immutare, aut imminu-
 ere quicquam planè sit inconcessum,
 ac nefarium.

SED rem planè conficit Concilium
 Tridentinum, cuius verba, vt opinor,
 facultatẽ sentiendi contrarium planè
 tollit. Nã in sessione xiv. cap. 8. quod
 est de satisfactionis necessitate & fru-
 ctu hunc in modum præscribit. *Debent
 Sacerdotes Domini, quantum spiritus &
 prudentia suggesserit pro qualitate criminum
 & pœnitentium facultate salutare, & con-
 uenientes satisfactiones iniungere, ne si fortè
 peccatis conuiueant, & indulgentius cum pœ-
 nitentibus agant, leuissima quadam opera
 pro grauissimis delictis iniungendo alienorum
 peccatorum participes efficiantur. Habeant
 autem pra oculis, vt satisfactio, quam impo-
 nunt*

ponunt, non sit tantum ad noua vita custodiam, & infirmitatis medicamentum; sed etiam ad prateritorum peccatorum vindictam, & castigationem. Nam clauēs Sacerdotum non ad soluendum duntaxat, sed & ad ligandum concessas etiam antiqui Patres & credunt, & docent. Canone autem XV. ita definit: Si quis dixerit, Clauēs Ecclesie esse dadas tantum ad soluendum, non etiam ad ligandum: & propterea Sacerdotes dum imponunt poenas confitentibus, agere contra finem clauium, & contra institutionem Christi, anathema sit. Ex quo Canone sic licet argumentari: Finis Clauium, ac Christi institutio id exigit, vt poenitentibus poenae in Sacramento imponantur. Itaque hunc finem, atque hanc Christi institutionem peruertere, nec Sacerdoti, nec poenitenti, nec vlli potestati humanae permissum est.

Hic fuit sensus magnorum in Theologia Magistrorum, quorum auctoritas plurimum in hac re valere debet.

Richardus de S. Victore, cuius dicta Magistralia appellat S. Thomas in tractatu de potestate ligandi & soluendi cap. 8. sic habet: *Poeniten-*

PURGATORII PŒNA. 203

tem à debito damnationis *DEVS* absoluit sub tali conditione, ut eum oporteat, prout potest Sacerdotis absolutionem querere; & ad eius arbitrium, debito more satisfacere. Nam si satisfacere neglexerit periculum æternum non euadit. Quæ significant, pœnitentem lege necessario cogi ad satisfactionem Sacerdotis arbitrio designatam.

Magister Sententiarum idem planè indicat in 4. distinct. 18. ac S. Thomas ibidem, & in Additionibus quæst. 18. art. 3. & in 3. parte quæst. 80. art. 2. vbi sic scribit. *Requiritur ex parte pœnitentis, Primò quidem voluntas compensandi, quod fit per contritionem. Secundò, quod se subijciat arbitrio Sacerdotis, loco DEI, quod fit per confessionem. Tertio, quod recompenset, secundum arbitrium ministri DEI, quod fit per satisfactionem. Et idè contritio, confessio, satisfactio ponuntur partes Pœnitentia.* Idem S. Doctor in 4. dist. 16. *Recompensatio, inquit, pœnitentia tribus gradibus perficitur; quorum Primus est displicentia culpa præterita; aliàs non sponte ad satisfactionem accederet, & hoc per*

contritionem perficitur. Secundus est, ut
 culpas suas notificet DEO per Sacerdotem,
 aliàs non se ad recompensationem secundum
 arbitrium eius in quem peccavit offerret; &
 quantum ad hoc, est confessio. Tertius est, ut
 compenset DEO secundum arbitrium Sa-
 cerdotis, & ad hoc est satisfactio.

Clarissima etiam sunt illa in dist.
 17. q. 3. ait. 3. q. 4. Cum Sacerdos non ab-
 soluat, nisi ligando ad aliquid faciendum, il-
 le solus potest absolueret, qui potest per impe-
 rium ad aliquid faciendum obligare.

Item 2. 2. q. 67. art. 1. docet sententi-
 am iudicis esse veluti legem ad singu-
 lare factum admotam. Ut autem
 lex generalis vim habet cogendi, ita
 sententia iudicis vim habere debet co-
 actiuam, alioqui iudicium non esset ef-
 ficax. Tandem in 4. dist. 19. q. 1. art. 1. a-
 gens de clauibus: Iudicium, inquit, dici
 non potest, nisi vim coactiuam habeat.
 Iudicium autem exercet, dum senten-
 tiam fert in tribunali pœnitentiæ con-
 fessarris.

Eiusdem sententiæ est Alensis 4. p.
 sum. q. 24. mem. 4. ait. 5. Durandus in
 4. d. 20. q. 1. & 2. Richardus in
 4. d. 18. ar. 1. q. 5. Paludan. in 4. dist. 20.
 q. 1. ar.

q. 1. ar. 2. & q. 2. art. 3. & quæst. 1. art. 2. adfirmat quemlibet Christianum ad satisfaciendum cogi arbitrio Petri. Consentit Maior in 4. dist. 17. quæst. 2. Almainus dist. 18. q. 1. art. 2. ubi adfirmat hanc esse opinionem antiquorum. Franciscus Victoria quæsto 209. Dom. Sor. in 4. dist. 20 q. 2. art. 2. Melchior Canus 5. par. relect. de pænit. Petrus Soto lect. 2. de pænit. Ledema 2. 4. q. 20. art. 3. Roffensis art. 5. contra Lutherum. Suarez. tom. 4. in 3. p. dist. 38. sect. 7. Tapperus articulo 3. denique, qui omitti nullo modo debuit B. Antoninus 3. p. tit. 18. ca. 19. §. 19. quàm densa hæc testium est nubes?

IDEM verò firmissimis rationibus stabilitur. Aliquas adferamus. Prima est Sacramentum pænitentiæ est Sacramentum iurisdictionis, de quo dubitare non licet. Hinc est, quod non quilibet Sacerdos ius dicere queat in hoc tribunali; sed is duntaxat, qui ad potestatem ordinis adiunctam habet potestatem iurisdictionis. At iurisdictionis sine coercitione nulla est, ut passim Iuris-consulti docent: & constat

ex ff. de officio eius, cui mandata est iurisdictione l. postrema, & cap. Pastoralis de officio Iudicis delegati. Itaque si Sacramento penitentiae iurisdictione utitur, necessarium est, ut habeat vim puniendi, ac coercendi.

Huic adfinis est altera, aut potius superioris confirmatio. Nemo mediociter versatus in fidei Christianae arcanis negavit, Sacramentalem absolutionem Sacerdotis esse actum iudiciale. quod clarum est ex Canone ix. sess. xiv. Concilij Trident. At sententia iudicialis ferri non potest, vel ut loquitur S. Thomas in 4. dist. 19. q. 1. art. 1. iudicium dari nequit, nisi vim coactivam habeat. Quare Sacerdos cogere potest ad penam suscipiendam ac ferendam. Et nonne civilium capitaliumque causarum iudices à seculi Principibus dati imperio cogere possunt reos ad præstanda ea, quæ sententiæ æquitas postulat? & id negetur sacrarum confessionum iudici, qui DEI personam sustinet, & in eo iudicio, in quo de summa rerum agitur?

Sic etiã licet arguere. Nemo sibi est iudex,

iudex,

iudex, aut ius sibi dicere debet. In re enim propria, inquit lex, iniquum admodum est alicui licentiam tribuere sententiæ, L. vnica Cod. *ne quis in sua causa iudicet.* An non igitur iniquum reputari debet, in iudicio, quo à pœnitente pœna iuste repetitur, eius auctoritate, qui, vt DEI Vicarius, tribunal occupat, reum spretâ iudicis sententiâ, suo arbitrio punitionem metiri velle, & de loco illius, æ tempore decernere?

Nec parum roboris habet ista ratio. Confessarius tenetur satisfactionem imponere pœnitenti. Itaque pœnitens tenetur illam acceptare. Tum quia cum vterque concurrat ad Sacramentum, vterque tenetur integritatem illius seruare. Tum quia alioquin admodum inefficax esset potestas Sacerdotis vindicatiua, quam tamen Christus præcipuam esse voluit.

Videtur etiam species iniustitiæ ac defraudationis in Purgatorum rejicere pœnam peccatis debitam. Siquidem in purgatorio non viuit totus homo.

homo, qui Deum offendit, sed anima tantum. Totus autem homo offendens DEVM iniuriæ factæ pœnas debet luere: sicut toti homini destinatum fuit Sacramentum pœnitentiæ. Itaque in hac vita pœnam ac satisfactionem DEO dare ac subire debet. Et sanè satisfactio illa, quam in Purgatorio DEO præstat multum differt ab eâ quam DEVS in Sacramento pœnitentiæ à toto homine exigit. Addamus, quod sicut in Purgatorio satisfacit anima ad arbitrium DEI, ita in hac vita voluit totum hominem satisfacere ad arbitrium Sacerdotis. Denique, Sacramentum pœnitentiæ constat essentia & integritate, atque vtrumque habet à Christo, & vtrumque est iuris diuini. Integritatis autem pars est satisfactio, quamuis essentiam non ingrediatur. Itaque non est in potestate hominis satisfactionem nō suscipere. Nam violaret integritatem Sacramenti. Ergo non licet pœnitenti pœnam sibi iniunctam aut debitam in alteram vitam rejicere.

SED detur tibi, quod non est humanae

manæ potestatis concedere, fas esse, neglecto Sacerdotis satisfactionem præcipientis imperio pœnam omnem temporariam alteri vitæ reseruare, & Purgatorij cruciatus præeligere, nemo, nisi planè sit delirus & rerum alterius vitæ ignarus hos illi prætulerit, quod è duobus principijs, quæ omnium calculis comprobantur, manifestum faciam.

Vnum suggerit Philosophia moralis. Sapientis est è duobus malis, cum vtrumque euitari non potest, illud, quod est minus arripere. Eius non obscura vestigia cernuntur in omni rerum genere, ac primò in sensu animæque carentibus. Maius malum est vniuerso, eiusque partibus inane, quàm ignem descendere, aquam sursum niti, aërem rarissimum reddi, terram in exhalationes fatiscere. Sic vacui periculum in follibus, tubis, dolijs. Eligit natura, quod minus malum. ruit ad inferiora ignis, ascendit aqua, extenuatur aër, terra resoluitur. Manifestius id inanimentibus deprehēdes, quibus cum malorum maximum sit
inte-

interitus, quidlibet præ hoc eligunt. Quod si alicui ut minus malum mors videtur, in mortem ruit, ne in maius malum incurrat. Sic mus Armenius, aut Ponticus fame vel siti prius occumbit libens vel à venatoribus se capi sinit, quam luto sordibusque quibus cingitur, candidissimam pelliculam & elegantem patiatur defadari. Hinc illud. *Mori malo, quàm*

*Plin. lib. 8.
cap. 38.*

Pier. lib. 13.

hierog.

Ioach. Ca-

mera. in

Symb. 81.

Claud.

fedari.

Nempe mori satius, vita quàm ferre pu-
dorem.

Peius est profectò caput quàm manū lædi: idcirco, si petatur caput, quis non manum obijcit? Animalia id norunt rationis expertia, quibus caput abscondere in discrimine vñtatam, tam stolidè nōnunquam, ut reliquam tunc corpus, quamuis expositum tello, in tuto locatum existiment.

Hominibus maior est prouidentia, certè in rebus corpus cōcernentibus. Quis non vñtionem admittit ne gangræna serpat? Lapillus in renibus sectionem impetrat, quia minus malum censetur breuis, quàm longus dolor.

dolor. Iaces in lecto paralyſi ligatus
arctius, quam funibus: nulla volup-
tas te inde eripiet: inuadat cubiculum
flamma, arrepat ad lectum ignis vo-
rax, & minetur iacenti, exilies re-
or, vt à quodam factum, cui inde ſalus.
nimirum, maius malum mors, quàm
vitæ eſt cruciatus.

Similis eſt electio ſapientis dum
mala externa cum internis, animæ
cum corporis, æterna cum tempora-
rijs conſigunt. Malum eſt, nominis ia-
cturâ pati. quid ſi accedat certa mors,
malorum cumulus? peius tamen eſt,
Numinis offenſionem incurrere.
quid eligis? Audi mulierem ſapien-
tem: *Melius eſt mihi abſque opere in-
cidere in manus veſtras (hominum) quàm
peccare in conſpectu DEI Domini.* Daniel.
xiiii. 23. Tentat te domina Caro Pu-
ripharis vxor, allicit, arripit, raptat,
ſed pallio tenus, quo circumdatus ni-
ſi obſequaris, infamia, paupertas, car-
cer, forſ etiam laqueus te manet, mag-
num malum; ſed quo maius eſt veti-
ta libido. Quid moraris? minus eſt eli-
gendum ſi ſapis. fuge. accuſet mere-
tricula,

trricula, condemnet Putiphar, suscipiat carcer, detineant compedes. eripiet DEVS.

Deliquisti in leges. obtorto collo duceris. sistis te iudici. audis sententiam: obnubito, infelici arbori suspendito. supernè putrescat, aut in rotalibus sit esca. defertur ad Principem iudicium: mitigat pœnam, dat aliquid nobilitati generis, antiquis obsequijs, amicorum precibus: optionem permittit gladij, restis, sepulchri: amens sit ac furiosus, eoque furca dignus, qui furcam eligat. nimirum, maius malum.

Accusatur quispiam damnatæ superstitionis, & vetitarum artium. examinatur, cõuincitur, adiudicatur igni. traditus carnifici, ducitur, comportantur ligna, aggeruntur in struem. rogos ardet. Fit gratia misero. Eodem in loco flammis ex vna parte crepitantibus pyra pingitur tam fabrè, vt ignis videatur, sed fallit oculus, nec ignorat id reus, aut iudex, quem iuuat ludere. Fit potestas malefico eligendi quod malit, verum, an pictum ignem:

ignem: illum antehabere est animus. Explicatur illi supplicij grauitas, atrocitas, diurnitas, nihil agis. ille verū ignē destinatō præ eligit. Pictus ille puerorū sit, inquit, in ignē verum cōijciendum se tradit. Insane, demens, furiose quo ruis? perpende quid eligas? considera factam tibi gratiam. frustra hæc occinis. Nam in hoc ipso de sapientia sua sibi blanditur. Ignem Purgatorij nostris collatum cruciatibus, esse vt verum picto oppositum sapientū vox est. nihil addo. stultitiam quorundam miror.

Risimus scurram nescio quem, qui cū denudato tergo, carnifice virgatore insequente horrendum in modum flagris concideretur, longumque iter, donec metam attingeret, superesse non ignoraret, posset autem etiam properare, ille grauissimi viri æmulatus gressum, testudineo planè gradu, ac si sponsus ad templum progrediretur, itabat. Aurem vellicante socio, illudque insufurrante, ecquid morari? cur non properas? currendum esset, tametsi claudo, tu benè à
pedi-

pedibus, à tergo tam malè, subsistis
 ille conuerso ad sodalem vultu gra-
 uitate quadam incredibili, pulsabatur
 interim dirissimè à carnifice; heus, in-
 quiebat, socienne, tua cum res agetur,
 progredi licebit, vt lubebit: mihi ista
 dicata est pompa. hoc iuuat gradu, &
 sic lentè festinare. Quis non exclamet,
 delirum caput. At quotidie apud nos
 ita deliratur. Punctulo temporis in
 hac vita ab immanibus tormentis te
 eriperes, negas te velle. Longissimum
 Purgatorij stadium ignitis carboni-
 bus stratum, non vno flagrone per-
 urgente, vt rosetum percalcari oport-
 ere dicitas. Perge porro, experiere,
 tarditatis panitebit.

PVEROS magis metuere flexilem
 ex vlmo virgulam, quàm ancipitem
 è chalybe benè temperatum gladium,
 plusque dolere de luteis in glarea ex-
 citatis domunculis, si pede euertan-
 tur, quàm hereditate deperdita: eosdè
 fugere personatos amicos, tanquam
 furias, amplexari crudeles aduersari-
 os, & videmus, & miseramur, ac infan-
 tiæ adscribimus, quæ nobis, viginti,
 trigin-

triginta, imò sexaginta annorum pueris etiamnum adhæret.

Ad puerilem in hac vita virgam, famem, bellum, pestem, orbitatem, pauperiem, ignominiã, morbos, similiaque trepidamus; districtum Iustitiæ gladium, post funus nostrum, diros omnis generis cruciatus ultro accersimus. *Vsquequo paruuli diligitis infantiam, & stulti ea, que sibi sunt noxia* Prom. i.
cupient? Quam hoc puerile, cum vnica oratiuncula ad DEVM aut Cælites beatos feruenter effusã; exiguã vna elemosyna, ex caritate DEI & proximi paupericulo erogata, haustu etiam frigida, quid facilius? ridenti ore oblata; breui aliquã carnis maceratione, abstinentia, sacco, cilicio, humicubatione, flagellatione (quæ verborum sono terrent inexpertos, re ipsa, succo pietatis condita amaroris vix quicquã habent) eximere nos possimus à tormētis longè acerbissimis, hæc tamē præ illis eligere? An nõ hoc cõtra cõmunẽ est sensũ, è duobus minus malũ eligẽdũ esse?

Si nauiges, & oneraria sit plena mercibus, insurgant autem venti pernitias nauigantium. fit clamor

Stri-

— *Stridens Aquilore procella
Velum aduersa ferit, fluctusque ad sidera
tollit*

*Franguntur remi, tum proa auertit &
undis*

*Dat latus, insequitur cumulo praruptus
aquamens*

*Prasentemque viris intentant omnia
mortem.*

edicit Nauarchus, heus Euclio, vel merces in mare iacta vel morere. nulla mora. plena smaragdis vasa Oceano committit institor, siccis saepe oculis: sed etiam si madescant, nunquam impetrabit à Theologo, aut Iurisperito, vt non pronuncient, simpliciter voluntariam esse illam mercium projectionem, licet metu factam. nimirum, quia voluntariè minus malum pra maiori eligit.

QVOD adeò necessariò fieri quidam existimant, vt velint aliter, non solùm à pecude, sed neque ab homine cui sua libertas constat haud posse contingere. Nam ita statuunt. Fieri nequit vt eligatur æquale, aut etiam minus bonum, si vt tale est, cognoscatur. At maius malum intuitu minoris est

est minus bonum. Dum enim ex duobus malis alterū eligitur, non quā malum, in quod non fertur voluntas, sed quā bonū, quod eripit ab aliquo malo, arripitur. Itaq; si agnoscas vnum malum esse altero maius, cogaris ad id quod minus est manum extendere: nisi iudicium mutare placeat, & maiori malo aliquid adfingere, quo minus altero fingenti, seu deliranti videatur. Quod fieri posse nullum est dubium: & utinam saepe cū minimè deberet, haud contingeret.

EXEMPLO quod posui illustro. Maius haud dubiè malum est sapientū calculis ebrietas, quā amici sine iusta causa offensio. Cum ebrietas, Basilio teste, sit rationis euersio, roboris corruptio, senectus immitata, brevis temporis mors, voluntarius Dæmon, vitij mater, virtutis interitus: Augustino sit insania spontanea, flagitiorum genitrix, radix criminum, origo vitiorum: Chrysostomo sit morbus nō habens veniam, ruina carens excusatione, malum infinita dignum damnatione. Quis hæc non postponat indig-

Basil. hom. mal. contra ebrios.

August lib de sobri. & ebriet. ca. 1.

Chrysost. hom. 54. ad pop. Antioch.

K

indignationi alicuius, quem sobrietate tua & negatione haustus æqualis fortasse offendis, placandum facile risu & ratione. Hoc multi nō ignorant: maius tamen malum eligunt, quia ebrietatis malum delectationis pallio circūdāt, & sic eius turpitudinem minuunt, & offensionis in amico grauitatē augent. Quod ni facerent, nunquam maius malum possent eligere, vt quidam existimant.

Quod licet negent alij, qui opinantur hominem innata sibi libertate, non solum æquale, sed minus etiam bonū, iudicatum tale, posse eligere: maius autem malum minoris mali collatione est minus bonum; tamen sapientis officio non satisfaceret, qui duorum malorum optione datā, maius eligeret: præsertim, si nullo alicuius virtutis intuitu moueretur. Nec quisquam prudentum de hac re ambigit.

IAM verò, alterius positionis doctorum est Theologia Christiana, quæ afferit, grauius multo & acerbius esse Purgatorij, quàm vitæ huius qualescumque supplicium. Quod indefinitè dictum

dictum & generatim omni probationum genere stabiliri posset, sed nolo diffundi: digitum tantum intendo in nonnulla rerum præcipuarum capita. In Purgatorio ut in inferno duplex est pæna. Vnam efficit carentia visionis beatæ, in qua nostra consistit felicitas. Quis autem dicat non dolere, & consequenter non cruciari summoperè animas, dum animaduertunt se suis impediri culpis à summi boni fruitione. Atque hæc vocatur pæna damni: quæ tanta est, ut humana nulla eloquentia pro dignitate satis explicari valeat.

Nolo mihi credatis. Credite illi, qui sapitumè suffragiis sapientiæ corculum audire potest. Doctori orbis, Thomæ Aquinati. Is eo loco, ubi non Latine loqui solet, sed Theologicè, & horridâ quibusdam, sed leni & amicâ Scholasticis simplicitate, hæc duo enunciat. *Primum*, pænam damni esse maximâ pænarum, tã quæ in Purgatorio, quàm quæ in hac vita sustinentur. *Secundum*, minimam pænam Purgatorij esse maiorem maximâ huius vitæ. Prius illud probat. Quoniam

S. The. in
4. d. 20. q.
1. art. 2.

sicut possessio desiderati boni generat gaudium, sic absentia eiusdem gignit dolorem. At bonum quod animæ in Purgatorio efflictim desiderant est summum, desiderium verò etiam est maximum. Siquidem intellectus clarior cognoscit, quàm sit magnum bonum videre DEVM, & appetitus, tum naturalis, tum infusæ caritatis exerit vires, & intentissimus est: neque impeditur à mole corporea, ac sensibilibus voluptatibus.

Ah! quantus inde dolor? quem non mitigat boni vicinia, sed auget. O! quàm hic verum, *Spos qua differtur affligit animam*. Finge quempiam inanitate stomachum insidente vehementissimâ fame diuexari, maiori profectò, quàm quæ ad canes, mures, equos, soleas, firmum, & obscæna quælibet, ac quod horreat auditus hominis, humanas carnes, ipsumq; vteri sui fatum dilaniandum deuorandumq; adogit: ardeat idem siti intolerabili, siccitate æstuq; precordia perurente. Videat autem haud ita procul mensam opiparè instructâ, pane, pisce, herbulis, acilibus, elixis, asis,

afsis, paratis: cernat appositum vini
genus omne Italici, Hispanici, Creti-
ci: manum conetur extēdere, sed fru-
straneo nisu, diducto rictu ac mor-
su de propinquo patinas sibi arridentes
salutet, sed non nisi morfu, qui linguā
vellicet: oculis iam deuoret, quæ sibi
parata nouit, araneante interim ven-
triculo. quantus inde cruciatus? maior
sanè quam Tantalò affinxerunt Poëta.

Posterior sic confirmat S. Doctor.
Quicumque Purgatorio detinetur, hac
saltem damni pœna cruciatur, quæ est
maxima. Itaq; minima Purgatorij pœna
maior est quàm huius vitæ maxima. Sup-
plicium ingens, ac penè omniū gra-
uissimū Romanis ciuibus videbatur,
cū vel iudicū sētētia, vel aduersariorū
inuidia, vel præsentium tædio, vel sena-
tus ingratitude ab vrbe abesse, &
familiariū vsu quotidiano priuari, ci-
uiū consuetudine ac cōspectu carere,
duleissima populariū alloquutione &
cōiuctu orbari cogebantur. Quod si e-
tiā ad insulas longè remotas deporta-
bantur, si in Sardinia, in Ponto, in Eux-
ini deserto aliquo loco cōmorari co-
geban-

gebantur, malorū putabatur summa-
 lamentationibus, nānijs, elegijs cala-
 mitatē suā deplorabant. Legistis haud
 dubiè aliquādo Nasonē in Tristiū ele-
 gijs. quid vnicè postulet? reditum in pa-
 triam. quid ceteri exules? idē erat om-
 nium votum. eo aspirabant, eò gemitu,
 suspirijs, lacrimis tendebant. Quod si
 spes adfulgeret, quantum inde gaudi-
 um? Sed quod dilatione calamitatem
 augebat. reditum reditum exoptabāt.
 Italia Italia ingeminabatur. post redi-
 tum lætitiæ magnitudo desiderium ab-
 sentis declarabat.

Ciceronis adhuc illa aurem verbe-
 rāt, quæ à pueris in gymnasio decla-
 mitantur, & quæ ille cū ab exilio re-
 uocatus, quasi novū orbē ingressus es-
 set, terramq; cum cælo commutasset,
 stupore, lætitiāq; à sensibus penè alie-
 natus profudit: Quæ species Italiæ?
 quæ celebritas oppidorum? quæ forma
 regionum? qui agri? quæ fruges? quæ
 pulchritudo vrbis? quæ humanitas ci-
 vium? quæ Reipublicæ dignitas? quæ
 vestra maiestas, ô! Errat decem annis
 Vlyxes. vagatur per ignotas terra
 mariq; regiones, scrutatur inuia.
 tentat

tentat omnia, nec quiescit donec intueatur desertæ rudera Ithacæ, patriæ & vilis, & angustæ, quæ potius volucrum nidum, quam hominum domicilium referebat. Non videmus sylvicolis & paganis sordere ingêtes Principum moles, ampla palatia, deauratas aulas, neque his tristitiam pellere, nisi haris suis & cucumerarijs in quibus nati sunt & alti reddantur.

Assuetos tauri saltus, assuetæ leones,

Non feritas illos impedit, antra petiit.

QUANTVM ergo par est credere doloris illos percipere, qui à cælesti patriâ, ad quâ nati, à republica Sâctorû, ad quâ adscripti, ab illis felicissimis regionibus, quibus destinati, ab illa vrbe, cuius iure donati, ab illo regno ad quod trâsmissi; vbi regnat pax, caritas, trâquillitas, gaudiû; vbi resonat vox laudis & exultationis, vbi perpetuû cantatur Alleluia; ab illâ denique purissimâ luce, quæ lætos ac beatos efficit intuentes, abesse, & in teterrimis carcerû subterraneorum receptaculis, omni penè suppliciorum genere excarnificantur?

O Pater, inquit fortasse quispiam,
 omnibus ijs à te hæctenus enarratis in
 præsentiarũ careo: in cælo nondũ ver-
 for: societate beatorum non fruor: lu-
 cẽ illam clarissimã non intueor: sua-
 uissimũ illũ concentum non haurio:
 amœnitatẽ illam cælestem non vsurpo:
 palatia illa ingentia non inhabito; ne-
 que tamen idcirco admodum crucior.
 Imò, si hoc in corpore manere hic sem-
 per, & præsentibus abundare ac frui:
 bonis liceret, patriæ alterius bonis me:
 priuari facile paterer, & desiderium
 omne, quin etiã cogitationẽ depone-
 rẽ. Hoc ignorantia, ac infidelitatis est
 testimoniũ. hic quorundã non nisi ter-
 rena sapientium stupor. Nescit vide-
 licet ignarus meliorũ, alios post mor-
 tẽ oculos, aliam habituros. nos à cor-
 pore abiunctos intelligentiã, quã boni
 illius dilatio maior videbitur pena,
 quã flammæ globi & incendium.

ID de amissione gloriæ æternæ pro-
 nunciavit D. Chryostomus homilia
 xxiv. in Matthæum; ego ad temporale
 etiam refero. *Noni, ait, quia plurimi per-
 tuisi scire gehennam. Ego tamen illius gloriæ
 amif-*

amissionem multo amarius quidesse, quàm
 ipsius gehenna dico esse supplicium. Si verò id
 non possum sermone demonstrare, nihil est
 omnino mirandum. Neque enim nouimus
 illorum beatitudinem premiorum, ut infe-
 licitatem quoque de eorum amissione scire
 possimus. Nos autem hanc absque dubio
 discemus, cum experimento cœerimus e-
 doseri. Itaque tunc velamen aufere-
 tur: tunc aperientur oculi: tunc cum
 ingenti dolore impij videbunt, quid
 inter bonum æternum, ac summum,
 & hæc fragilia caducaque discrimi-
 nis sit.

SED præter hanc pœnam est alia,
 quæ vocatur pœna sensus, quam infli-
 git ignis, non metaphoricus, sed verus
 ac corporeus, eiusdem cum elementa-
 ri, cuius ardorem tantoperè horre-
 mus, naturæ. Quod licet non sit defi-
 nitum ab Ecclesia, ideoque ad fidei
 professionem non spectet; probabili-
 tatem tamen summam habet, ob Scho-
 lasticorum consensum, auctoritatem
 Patrum, apparitionum veritatem, a-
 liaque haud leuia documenta. Docent
 itaque constanter cum Patribus Scho-

la Doctores: Purgatorij penas tam esse atroces, vt cum illis huius vitæ supplicia comparari nequeant.

AVDIATUR Augustinus, qui e-
narratione in psalmum xxxvii. *Quam-
uis, inquit, salui per ignem, grauior tamen
erit ille ignis, quam quicquid potest homo
pati in hac vita.* Cui comonatur, quod
scribit Papa Gregorius in psalmum
tertium penitentialem: *Illum transito-
rium ignem omni tribulatione presenti exi-
stimo intolerabiliorem.* Venerabilis Beda
in eundem psalmum scribit, nulla es-
se supplicia martyrum, aut latronum
cum illis Purgatorijs pænis confere-
nda. Idem habet S. Anselmus in priorem
ad Corinthios cap. 3. nec non S. Ber-
nardus sermone de obitu Humberti.
Lutherum, si placet, adiungite, qui
antequam planè deliraret sic scripsit,
tomo 1 Geman. editionis Ienensis, &
tom. 7. Germ. VVitenberg. *De Purgato-
rio firmiter credendum est, & ego verum esse
scio, miseris animas ibi INTOLERABI-
LITER cruciari, nosque obligatos teneri ad
opem illis ferendam.* Idem confirmant
plurimæ reuelationes, quæ apud V.
Bedam,

Tom. I.
fol. 165.

PURGATORII PAENA. 227

Bedam, lib. 3. & 5. histor. apud S. Brigittam, apud Dionysium Carthusian. & in vita Christianæ mirabilis inveniuntur.

IDEM demonstrat ratio. Siquidem doloris æquè ac gaudij intensiorem tria efficiunt, potentia, obiectum, & utriusque coniunctio. Si potentiam spectes, absque controuersia capacior est doloris potentia rationalis, quàm animalis. Nam quantum ad apprehensionem, intellectus est veluti fons, appetitus tanquam riuluus. Cum itaque anima ipsa nuda in Purgatorio torqueatur, maximus sit oportet dolor ex parte patientis. In hac vita enim non tam anima, quàm corpus patitur, & per corpus aliquis dolor transit ad animam, sed non nisi umbratilis. Si obiectum attendas, illud est in Purgatorio ignis, hunc in finem diuina potentia constitutus, ut sit instrumentum iustitiæ vindicatiuæ, cui placuit in hoc Omnipotentia documentum aliquod dare. Si nexum utriusque consideres, intimus erit. Inter mortales quidem, ubi omnia sunt

sunt corporalia, connexio non fit nisi per contactum extremitatum, ac superficialium. In Purgatorio in animam ipsam illabetur, ac intimè penetrabit: tormenti acerbitas.

Cum itaque hæc semper fuerit de supplicij atrocitate, quo in Purgatorio expiantur Animæ, prudenti a stimatio, nõ est inuentus sapientium quiscquam, qui non quantumuis longam & acerbam in hac vita penitentiam, præ illo, acceptauerit libenter, si libera ipsi fuit electio, & à Deo idem non expecterit. Huc spectat oratio Regis David: *Domine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me*, Psalmo vi. In qua multi distinguunt furorem, & arguendi verbum, ab ira ac verbo corripiendi; illudque pertinere volunt, ad æternam damnationem, hoc ad Purgatorij penas. Ita haud obscure S. Gregorius, Haymo, Alcuinus, Remigius, idemque innuit S. Augustinus. Quocirca negant aliqui hæc pertinere ad penas presentis vitæ, cum Iob verisimè dixerit: *Nunc DEVS non infert furorẽ suum, nec ulciscitur valde.*

Iob. xxxv.
25.

Pro

Pro eodem supplicabat Ieremias
 cap. x. *Corripe me Domine, veruntamen in iudicio, & non in furore tuo* (hoc est, non
 ut aduersarius & inimicus, verum ut
 pater, quemadmodum Hieronymus
 exponit) *ne fortè ad nihilum redigas me:*
 Quando valdè irascitur DEVS in hac
 vitâ, ne in iudicio quidem irasci vult:
 immò irasci omninò non vult: & re-
 quiescet, inquit, *indignatio mea in te; & auferetur furor meus à te, & quiescam, nec irascar amplius, eò, quod non fueris recordata dierum adolescentia tua; & prouocasti me in omnibus his. Quapropter & ego vias tuas in capite tuo dedi, ait Dominus DEVS, & non feci iuxta scelera tua in omnib. abominationibus tuis.* Non fuit imprudens votum, optantis anni integri morbos grauisimos potius, quàm vnus diei purgatorias flammâs perpeti.

ET tu temperatam patris bene-
 uolentia à Confessario poenam cum
 Purgatorij tormentis commutare de-
 sideras. At, graue est, dicis, spontane-
 am flagellationem subire, quam im-
 posuit mihi seuerus ille Iudex. Im-
 posuisse vix credo: nam hætenus non
 7. audie-

audiui nisi admodum prompto, ac benemerito istiusmodi poenam fuisse praescriptam. Sed sit ita. Ore tenebrum reor, si flagellum arriperes, instar Beati Loricati in dorsum seures, nec cessaret verberatio, donec sanguis copiosè deflueret. Hic in carnem ipse tuam, quam nemo odio habet, agis, & manum moderaris: ibi Caco-dæmone perurgente, mensuram inimicus praescribet. Nam à malis illis genijs torqueri in Purgatorio animas reuelationes variæ satis comprobant.

SED displicet, ais, temporis diuturnitas. Nam ad menses aliquot orationem stans horis, ieiunium stans diebus continuari voluit conscientia Praeses austerus. Meruisse me fateor. Sed quis tam diu tristibus cogitationibus obrui se patiatur Citius ex Purgatorio me expediam. Fallax lenocinium. Quid faceres delicatè, si ob vnius delicti lethalis noxam septem annorum iugem poenitentiam praescripsisset Confessarius? quod olim factum secundum Canones Ecclesiasticos, sunt, qui asserant. In Purgatorio breuiori

tempore luiturum te putas? quis
 spondit? Reperies, si vera narra-
 tionum fides, quosdam seculo, alios
 seculo non vno torquendos. esse qui
 vltimum iudicij diem expectat in pœ-
 nis; & hac se spe solari, quod æ-
 terna non sit futura. Papalium con-
 donationum bullatas chartas inspi-
 ce: in ijs leges, qui hoc istudue
 fecerit, centum, mille, decem mil-
 lium annorum indulgentias conse-
 quetur, & totidem quadragenas.
 An fortè, quod sentiat Pontifex qui-
 busdam tot annorum tormenta præ-
 scripta ibi esse à Iustitia, quæ hic fa-
 cili pœnitentia ad M. misericordiæ tri-
 bunal tollantur? An potius, quod sen-
 tiunt alij, Pontificem, pœnas tanti
 temporis Canonum seueritate impo-
 nendas contrahere? Vtrumque te iu-
 gular. V. de, quam imprudenter agis
 dum pœnam à Confessario ad mensam
 h. c. dependere detrectas, vt in altera
 vita plenè satisfacias.

IN quo si obstinatas etiamnum
 hæres, caue, mi homo, ne existi-
 mem prauæ electionis causam deli-
 ran-

*Lib. 3. inst.
c. 5. §. 6.*

*Lib. de ab-
roganda
Missâ pri-
uata.*

*Lib. de
V. Valdeses.
de Eucha.*

rantis cerebri errorem esse: tibi-
que persuadeas, vel cum Ioanne Cal-
uino, Purgatorium esse exitiale Sata-
næ commentum, vt hærefiarcha ille:
scribit, quod Christi crucem euacuat,
quod contumeliam non ferendam DEI
misericordiæ irrogat, quod fidem no-
strâ labefacit & euertit. Vel cum Mar-
tino Luthero in hac re verè Protheo,
siue afferente, Purgatorium, lectum
esse cuique fatalem; pœnas non alias,
quàm in eo horrorem, mortisq̃ue pe-
na purgari, si quid purgandum super-
sit: siue insanè declamitante: Cùm ne-
gatis Purgatorium, dånatis Missas, vi-
galias, coenobia, monasteria, & quic-
quid per hanc imposturam erectum
est, per omnia etiam probo: siue con-
testante, defunctorum animas ferreo
quidem, sed suauis somnio delinitas
molliter cubare. quis hanc quietem
longæ molestæque peregrinationi
non anteponat?

FORTASSE Regis Britanni Iaco-
bi te transuersum agit opinatio. Is
enim cum de Purgatorio multa ex Ca-
tholicorum scriptis accepisset, Pur-
gato-

gato-

gatorium velut locum amœnitate
 plenum concepit, ideoque recreatio-
 nibus Principum perquam idoneum.
 Quare adeo is ei locus arrisit, vt in
 libello, quem edidit, vocauitque Præ-
 fationem monitoriam ad Principes,
 quos eo, velut classico contra Ponti-
 ficem Romanū in vnum agere desti-
 narat animo, sollicitè exquisiuit, vt
 erat amœnæ vir ingenio: An etiam in
 Purgatorio campus sit patens & iu-
 cundus, in quo ipse, si fortè illuc
 deueniret, aucupio operam dare,
 otiumque oblectare posset? Digna
 Rege Iacobo quæstio, qui aliud
 fortasse in Purgatorij spacijs non con-
 cipiebat, quam vel locum plantis
 semper virentibus consitum, vel syl-
 uulam opacitate umbrosam, vel a-
 grum omni feliciū arborum copia
 adantem, & fructum abūdantia opu-
 lentum: denique hortos Midæ, Tan-
 tali, Adonidis, inibiq; venationes, au-
 cupia, ludos, naumachias, choreas, au-
 las, palatia, lectoseburneos. Qui hac
 persuasione ducitur, næ ille pruden-
 ter, meo quidem iudicio faciet, si poe-
 niten-

nitentiam omnem in hac vitâ impossitam recuset, in tali Purgatorio luere, id est, ludere paratus.

AN fortasse tabernam vinariam, quæ tam auidè à multis frequentatur, Purgatorium esse quispiam tibi suggessit, vbi haustu more gentis nostræ refocillentur animæ, vt eo alacrius cœptum iter conficiant? Fuit nescio quis superiori seculo, qui hanc conceptionem ignaris indere conatus est, aut potius scurrili sarcasmo fidem de Purgatorio eleuare; vt narrat Gallus historicus, si non fingit ex suo sensu. Quem semel hæc dementauit infania, vt Purgatorium, tanquam in itinere ad æternitatem diuersorium opinetur, in quo genio tantisper indulgeatur, donec progredi placeat, is profectò catè rem suam instituit, si satisfactio- nis poenitentialis locum Purgatorium sibi destinet.

Thunn.
lib. 3. anno
547.

VERVM cum hæc stulta cogitatio procul esse debeat à Christiani hominis mente, qui non ignorat, certè non debet, locum esse pro vitâ fun-
ctis,

ff-
 e,
 i-
 n-
 bi
 is
 eo
 u-
 ui
 re
 r-
 e;
 on
 el
 a-
 r-
 in
 ,
 ò
 r-
 t-
 o
 i-
 e
 -
 o

ctis, in quo, tanquam in carcere hor-
 rido atrocissimas poenas sustineant,
 ac velut in Iustitiæ vindicatrici the-
 atro incredibili tormentorum multi-
 plicium acerbitate exerceantur de-
 mortuorum spiritus, donec ad no-
 uissimum quadrantem persoluant,
 quæ debere se ante Christi Iudicis
 tribunal agnouerunt. Imprudentis-
 simus autem habeatur oportet ille,
 qui leues, facilesque poenas, grauif-
 simis, difficillimisque commutare
 temerarius audet: & quod incredi-
 bile, verum ignem picto ad suppli-
 cium suumante habeat. Vobis verò à
 Christiana prudentia ac pietate de-
 betur commendatio, SODALES, qui
 amicos benefactoresque illo in loco
 auxiliarem vestram dexteram assiduò
 implorantes, promptè, alacriterque
 porrigitis: & vnitis suffragijs quam
 plurimos eriam eripere è molestissi-
 mo illo carcere nitimini. Quod hæte-
 nus à nobis factum sedulò, nunquam
 post hoc intermittamus. Et gratissi-
 mus semper in eorù morte memoria-
 que decoranda, non tam inanibus ver-
 borum

236 DURATIO POENARVM

horum encomijs, quam solidis Christianæ pietatis officijs castisque precibus, cum nullam iam aliam gratiam illis referre possimus.

SERMO VII.

De poenarum in Purgatorio
duratione.

ET

An probanda sit consuetudo anniuersariorum suffragiorum sine termino?

Amen dico tibi non exies inde donec reddas nouissimum quadrantem.

Matt. v. 26.

QUOD anno quodlibet Sacris particularibus, amicorū, benefactorumq; in Domino defunctorū animas impetratā ijs à viuorum DEO pace, ad tranquillæ felicitatis domicilium, ac Coelitum acropolim transferre contamur, & benè facimus, & religiosè. neque id à quoquam reprehēdi solet, potes-